

DIARIENUMMER: SN-2024-52

FASTSTÄLLD: 2014-05-06

VERSION: 2

SENAST REVIDERAD: SN § 41/2024-04-09

GILTIG TILL: 2029-04-01

DOKUMENTANSVAR: Verksamhetschef IFO

Riktlinje

Ekonomiskt bistånd

Beslutsinstans: Socialnämnden

Dokumentet gäller för: Individ-och familjeomsorgen

HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!

Innehåll

1 Inledning.....	2
1.1 Ansvarsfördelning mellan kommuner	2
1.2 Gränsdragning gentemot andra lagstiftningar	2
1.3 Handläggningsprocessen	3
2 Utgångspunkter.....	4
2.1 Motverka felaktiga utbetalningar och otillbörlig påverkan	4
2.2 Barnperspektivet.....	5
2.3 Förutsättningar inför arbete - FIA	5
2.4 Våld i nära relationer	6
3 Ekonomiskt bistånd	6
3.1 Riksnorm	7
3.2 Förhöjning av normen	7
3.3 Skäliga kostnader utanför riksnormen.....	8
3.4 När den enskilde har inkomster/egna tillgångar	10
4 Bistånd till livsföring i övrigt	11
4.1 Avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter.....	11
4.2 Begravningskostnader	11
4.3 Flyttkostnader.....	11
4.4 Glasögon eller kontaktlinser.....	12
4.5 Hemutrustning.....	12
4.6 Internet.....	12
4.7 Resor.....	12
4.8 Tandvård.....	12
4.9 Telefonabonnemang	13

1 Inledning

Rätten till ekonomiskt bistånd regleras i socialtjänstlagen (SoL) och i rättspraxis.

Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd (SOSFS 2013:1) samt Handbok om ekonomiskt bistånd ger stöd i tolkningen av det nationella regelverket och ska användas av handläggare som ett arbetsstöd och komplement till dessa riktlinjer, för vidare vägledning i handläggningen.

Riktlinjen ska ses som en vägledning för handläggare som handlägger ärenden gällande ekonomiskt bistånd, i syfte att skapa förutsättningar för likabehandling och rättssäkerhet i handläggningen. En individuell prövning ska alltid göras. Vidare vägledning samt arbets- och metodstöd återfinns i material från exempelvis Socialstyrelsen och Kunskapsguiden. Rättsliga utslag i domstol som blir prejudicerande måste fortlöpande beaktas.

1.1 Ansvarsfördelning mellan kommuner

Ansökning om ekonomiskt bistånd ska göras till bosättningskommunen, det vill säga den kommun där personen är stadigvarande bosatt eller en annan kommun om den enskilde har starkast anknytning till den kommunen. Om en person tillfälligt vistas i annan kommun är vistelsekommunen enbart skyldig att bistå med stöd och hjälp i akuta situationer¹.

1.2 Gränsdragning gentemot andra lagstiftningar

Asylsökande

Asylsökande omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl., LMA, och har rätt till logi samt bistånd från Migrationsverket. Migrationsverket har huvudansvaret och personer som omfattas av denna lag kan inte samtidigt erhålla bistånd enligt 4. kap 1 § SoL för förmåner av motsvarande karaktär². Detta gäller även när enskilde omfattas av LMA men inte har rätt till ersättning enligt samma lag, exempelvis en person som håller sig gömd i syfte att undandra sig verkställighet av ett avvisningsbeslut³.

EU/EES-medborgare

EU/EES-medborgare som har uppehållstillstånd beslutat av Migrationsverket, eller bedöms ha uppehållsrätt i Sverige har rätt till ekonomiskt bistånd på samma villkor som svenska medborgare. Upphållsrätten prövas individuellt och består så länge den enskilde uppfyller de villkor som anges i 3 a kap. i utlänningslagen. Mer information återfinns i Socialstyrelsens *Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare*.

---

¹ Prop 2010/11:49 s.32

² 1 § 2 st LMA

³ HFD 2017 ref 33

Huvudregler för EU/EES-medborgare och rätten till försörjningsstöd

Med uppehållstillstånd	Utan uppehållstillstånd				
	Ekonomiskt aktiva		Ej ekonomiskt aktiva		
	Arbetstagare eller egen företagare och deras familjemedlemmar	Arbetsökande med verklig möjlighet att få arbete i Sverige inom ungefär 6 månader	Personer utan verklig möjlighet att få arbete i Sverige och som inte är självförsörjande	Studerande som inte är självförsörjande och deras familjemedlemmar	Ej ekonomiskt aktiva som inte är självförsörjande (t.ex. pensionärer) och deras familjemedlemmar
	Har uppehållsrätt.	Har uppehållsrätt	Saknar uppehållsrätt	Saknar uppehållsrätt	Saknar uppehållsrätt
Likabehandling	Lika-behandling	Lika-behandling	Akut bistånd	Akut bistånd	Akut bistånd

Källa: Socialstyrelsen, 2021

Brittiska medborgare

Vid handläggning av ärenden rörande brittiska medborgare behövs en egen bedömning av uppehållsrätten göras, på samma sätt som för EU/EES-medborgare. För de brittiska medborgare som inte har uppehållsrätt enligt utträdesavtalet gäller samma regler som för andra tredjelandsmedborgare.

1.3 Handläggningsprocessen

Handläggning av ekonomiskt bistånd innebär myndighetsutövning, vilket i sig innebär utövande av makt i förhållande till enskilda personer. Kraven på en rättssäker ärendehantering är därför stora. En ny ansökan om ekonomiskt bistånd är ett nytt ärende, och ska dokumenteras samt avgöras genom ett beslut.

Handläggningsprocessen är lagstadgad och ska följas. Vad som innefattas i varje processteg samt hur utredningsprocessen ser ut mer detaljerat återfinns på Kunskapsguiden.

Beslut

Om den enskilde inte bedöms uppfylla förutsättningarna för rätt till ekonomiskt bistånd kan nämnden avslå ansökan. Som huvudregel avslås ansökan för hushållet som helhet. Skälen till att ansökan avslås ska vara sakliga och det ska framgå av motiveringen till beslutet.

Besvärshänvisning bifogas. Det finns sex avslagsgrunder som de flesta avslagsbeslut kan motiveras utifrån:

- bidrar inte till sin egen försörjning
- ingår inte i begreppet skälig levnadsnivå
- behovet är tillgodosett eller kan tillgodoses på annat sätt
- bidrar ej till utredning/underlag som styrker behovet saknas
- ansvaret åvilar annan huvudman, samt
- den enskilde vistas inte i kommunen

2 Utgångspunkter

Var och en har ett ansvar för sin livsföring och ska efter bästa förmåga bidra till sin egen försörjning. Ekonomiskt bistånd utgör det yttersta skyddsnetet när den enskilde inte kan försörja sig på annat sätt och ska vara en tillfällig hjälp vid korta perioder av försörjningsproblem, målet är att varje individ ska bli självförsörjande så snart som möjligt. Den som ansöker om ekonomiskt bistånd ska få sin ansökan prövad skyndsamt och rättssäkert. Uppföljning av beviljad insats ska ske regelbundet i enlighet med SOSFS 2014:5.

Det ska finnas en helhetssyn på den enskildes situation i bedömningen av det stöd som behövs för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå. Frågor om ekonomiskt behov ska inte ses isolerat från den enskildes livssituation i övrigt. Den enskilde ska aktivt medverka i sin planering för att hitta strategier för att ändra den enskildes livssituation samt skapa en väg till egen försörjning.

2.1 Motverka felaktiga utbetalningar och otillbörlig påverkan

En utgångspunkt vid handläggning av ekonomiskt bistånd är att felaktiga utbetalningar förebyggs så långt det är möjligt, varför handläggningen ska grundas på tydlighet avseende vilka underlag som krävs för att ett rättssäkert beslut ska kunna fattas. Ambitionen ska alltid vara att säkerställa att varje enskild individ som är berättigad till försörjningsstöd får rätt stöd.

Om felaktiga utbetalningar trots allt uppstår är målsättningen att kommunen får tillbaka det felaktigt utbetalda biståndet med stöd av 9 kap. 1 § SoL och att handläggningen motverkar att bistånd fortsatt beviljas på felaktig grund. En förutsättning för att nämnden ska få återkräva bistånd som utbetalats felaktigt eller med för högt belopp, är att detta beror på:

- oriktiga uppgifter
- underlåtenhet att lämna uppgifter
- på annat sätt förorsakat att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § utgetts obehörigen eller med för högt belopp

Om en person mottagit ekonomiskt bistånd obehörigen eller med för högt belopp, och skäligen borde ha insett detta, får socialnämnden återkräva det som betalats ut för mycket. I utredning om felaktig utbetalning är syftet att ta ställning till om en felaktig utbetalning föreligger och om det finns grund för återkrav och polisanmälan avseende misstänkt bidragsbrott. Vidare metodstöd för utredningar avseende felaktiga utbetalningar återfinns i Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd.

Vidare har kommunen en skyldighet att underrätta andra myndigheter om felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen⁴.

2.2 Barnperspektivet

Barnkonventionen är sedan 2020 svensk lag, vilket innebär bland annat att barns bästa ska vara utrett och motiverat i beslutsunderlag samt att beslut ska vara grundande i barnrätten.

I dokumentationen ska det framgå hur barnets behov beaktas, vilka överväganden som gjorts och hur dessa påverkar beslutet. En bedömning av barnets bästa ska dokumenteras både vid positiva och negativa beslut.

- barnperspektivet ska beaktas vid bedömning av ekonomiskt bistånd
- hushåll som kommer i kontakt med socialtjänsten ska alltid tillfrågas om de har barn
- i de bidragshushåll som får bedömas ha ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, ska barnets behov särskilt beaktas
- systematisk samverkan med andra verksamheter sker för att tillgodose barnets bästa

2.3 Förutsättningar inför arbete - FIA

Förutsättningar inför arbete (FIA) är en standardiserad bedömningsmetod som syftar till att ge arbetslösa biståndsmottagare likvärdiga möjligheter att beskriva sina förutsättningar samt behov av stöd i relation till arbete, samt att involvera klienten i förändringsarbetet. Metoden är utvecklad av Socialstyrelsen. Metoden är valfri att använda och implementeringen av metoden i Herrljunga kommun påbörjades 2023. Målet är att i ett tidigt skede identifiera hinder, redan vid när personen haft försörjningsstöd 2-3 månader. FIA-intervjun är en standardiserad intervjumall bestående av tre avsnitt; social livssituation, mål och arbete samt arbetsmarknadsinsatser och krav.

Manual för användandet av FIA-metoden finns upprättad av Socialstyrelsen, vidare finns det ytterligare arbetsstöd på Kunskapsguiden.

2.4 Samverkan mellan verksamheter i socialförvaltningen

Handläggare för försörjningsstöd samverkar med andra verksamheter i socialförvaltningen, i syfte att erbjuda ett samordnat stöd med helhetssyn. En stor del av samverkan sker med kommunens arbetsmarknadsenhet (AME), där AME kan vara ett steg för individer att få en anställning och därvid uppnå egen försörjning på sikt.

---

⁴ 14 kap. 3 § 1 st SoL

2.5 Våld i nära relationer

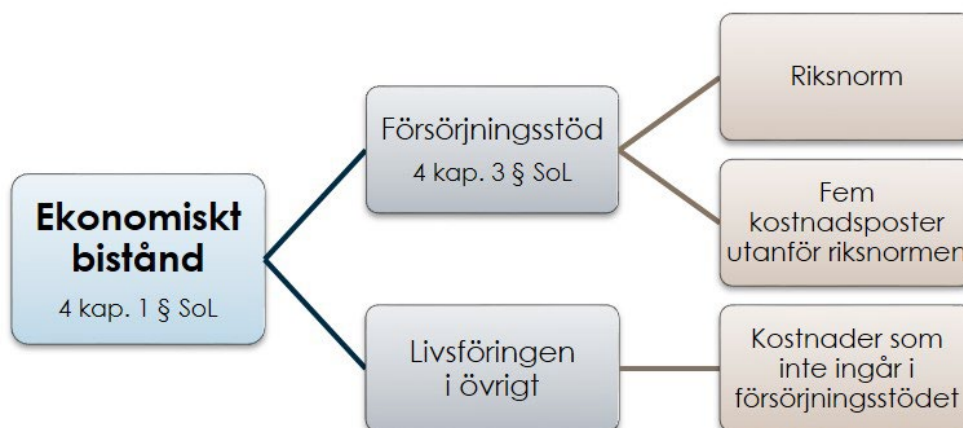
Våld i nära relationer omfattar alla övergrepp som sker mellan människor som har känslomässiga och nära relationer med varandra. Kommunens ansvar och arbete med enskilda som blivit utsatta för våld i nära relationer regleras bland annat av socialtjänstlagen, samt Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter. I arbetet med ekonomiskt bistånd är det viktigt att handläggare uppmärksammar och samverkar med övrig socialtjänst om våld förekommer samt att tydliga rutiner för samverkan finns.

Om handläggaren träffar båda parter i ett gemensamt hushåll tillsammans riskerar det att försvåra för den våldsutsatta att berätta om våldet samt framföra behov av stöd. Det kan därför vara viktigt att reflektera över samt ta ställning till om handläggare behöver ha separata möten för att ställa frågor om våld. Försörjningen är ofta en väsentlig del för att den våldsutsatta ska ha möjlighet att lämna en våldsam relation. Ekonomiskt bistånd kan behöva beviljas i ett akut skede på grund av våldsutsatthet. Vägledning i dessa former av ärenden finns vidare i Socialstyrelsens *Handbok för socialtjänsten – ekonomiskt bistånd*.

Riktlinjer och rutiner för våld i nära relationer återfinns i ledningssystemet.

3 Ekonomiskt bistånd

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt⁵. Försörjningsstöd definieras i 4 kap. SoL och består av två delar; riksnorm och övrigt försörjningsstöd.

Källa: Kunskapsguiden, 2022

Ekonomiskt bistånd i form av försörjningsstöd beviljas enligt riksnorm för att täcka hushållets löpande utgifter för livsuppehälle. I ekonomiskt bistånd ingår även så kallade ”skäliga kostnader för livsföring i övrigt” samt i vissa fall andra nödvändiga utgifter för livsföring i övrigt. Dessa kostnader ska styrkas och prövas individuellt i varje enskilt ärende.

⁵ 4 kap. 1 § SoL

3.1 Riksnorm

I riksnormen ingår kostnader för livsmedel, kläder och skor, förbrukningsvaror, lek och fritid, barnförsäkring, hälsa och hygien samt dagstidning, TV-avgift och telefon⁶. Normbeloppen är olika för barnfamiljer, par och ensamstående. Regeringen beslutar varje år om riksnorm, och grundar sig på Konsumentverkets senaste pris- och konsumtionsundersökningar. Riksnormen delas upp på olika hushållstyper och åldersintervaller.

Livsmedel

Beräkningen av livsmedelskostnader utgår från en matsedel över fyra veckor som följer Livsmedelsverkets näringsrekommendationer. Utgångspunkten är att all ska mat tillredas hemma.

Kläder och skor

Avser kostnader för vanliga kläder och skor för olika årstider, för vanliga sport- och fritidsaktiviteter och för något festligare tillfällen.

Lek och fritid

Kostnader för vanliga fritidsaktiviteter både inom- och utomhus samt viss motion och kultur.

Barn- och ungdomsförsäkring

Kostnader för premie för grupp- eller individuell försäkring som gäller för sjukdom och olycksfall. Denna kostnad medräknas som en individuell utgiftspost som Konsumentverket beräknar för de barn som ingår i hushållet.

Förbrukningsvaror

Kostnader för dagligvaror som behövs för vård och skötsel av bostaden samt av kläder och skor.

Hygien

Kostnader för personlig hygien, inklusive hårklippning, rakapparat, varor för skötsel av småsår med mera. Preventivmedel ingår ej.

Dagstidning och telefon

Kostnader för till exempel telefoni och helårsprenumeration av en dagstidning.

3.2 Förhöjning av normen

Om särskilda skäl föreligger kan försörjningsstödet enligt norm beräknas till en högre nivå. Detta gäller när någon har förhöjda kostnader för en eller flera av de budgetkostnader som ingår i riksnormen och dessa poster inte täcks av annan ersättning. Exempel på särskilda skäl är:

---

⁶ 4 kap. 3 § SoL

- behov av särskild kost på grund av exempelvis allergier eller sjukdom
- extra stort behov av telefon eller tidningar till den enskilde som på grund av funktionsnedsättning eller andra skäl har svårigheter att upprätthålla kontakten med andra, eller delta i samhällslivet som inte kan tillgodoses på annat sätt
- att det är en förutsättning för att ett barn ska kunna delta i fritidsaktiviteter
- att det är en förutsättning att en förälder ska kunna ha umgänge eller kontakt med sitt barn i rimlig omfattning och därför har extra utgifter för exempelvis lek och fritid samt telefon
- ett tillfälligt behov av att köpa kläder och/eller skor
- att den enskilde har tillfälligt höga kostnader för att hen blivit utsatt för våld eller annat brott

3.3 Skäliga kostnader utanför riksnormen

Försörjningsstödet kan utöver riksnormen lämnas för skäliga kostnader för ett antal andra behov så som hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa. När den enskilde som söker bistånd uppvisar en kostnad som är högre än kommunens fastställda nivåer ska alltid en individuell bedömning göras. Vidare vägledning finns i Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd.

Boende

Generellt

Den enskilde ska vara folkbokförd där hen bor och vistas. Utgångspunkten vid bedömning av vad som är en rimlig boendekostnad bör vara vad en låginkomsttagare i kommunen normalt har möjlighet att kosta på sig. Hänsyn ska exempelvis tas till barns behov av utrymme hos föräldrar och om den enskilde har en lägenhet som är anpassad efter en funktionsnedsättning.

Vägledande boendestandard, exklusive kök, är ett rum per person (vuxna och tonåringar). För familjer med små barn är det rimligt att barn delar rum. Om hyresnivån överstiger genomsnittshyran kan så kallat rådrum om tre månader ges för möjlighet att förändra boendesituationen.

Särskilda situationer

Boendekostnad under fängelsevistelse eller häktningstid

Häktade och personer som avtjänar en faktisk strafftid på högst sex månader kan ges ekonomiskt bistånd till den faktiska boendekostnaden under hela häktningstiden respektive strafftiden, om de annars riskerar att bli bostadslösa.

Den enskilde som avtjänar ett straff rekommenderas att hyra ut sin bostad i andra hand, om hyresvärden ger sitt samtycke och det är lämpligt. Om hyresvärden inte samtycker, kan den enskilde begära tillstånd till uthyrningen hos hyresnämnden. I förekommande fall kan ekonomiskt bistånd ges till boendekostnaden i avvaktan på hyresnämndens beslut.

Försörjningsstöd vid vistelse på institution

Vid placering på institution eller familjehem kan försörjningsstöd beviljas i form av placeringsnorm. Placeringsnorm är lägre än riksnormen då vissa kostnader ingår i placeringskostnaden.

Egenavgift vid stöd-/omvårdnadsboende

Avgifter för stöd-/omvårdnadsboende regleras i separat riktlinje, vilken återfinns i kommunens ledningssystem. Om personen saknar betalningsförmåga kan försörjningsstöd beviljas enligt 4 kap. 1 § SoL.

Avgift vid sjukvård

Patientens egenavgift vid sjukhusvård utgör avgift för kost och logi och ryms delvis inom försörjningsstödet kostnadspost för mat. Mellanskillnaden, patientavgiften reducerad med matpengar för samma antal dagar, beviljas i form av förhöjd norm.

Kostnader för egen bostad i samband med vistelse i annan bostad

Under placeringstiden kan den enskilde ha kvar vissa boendekostnader, och ekonomiskt bistånd kan därför utgå efter individuell prövning. Vid längre placeringstid än sex månader bör den enskilde rekommenderas att hyra ut sin bostad i andra hand, om hyresvärden ger sitt samtycke och det är lämpligt. Om hyresvärden inte samtycker, kan den enskilde begära tillstånd till uthyrningen hos hyresnämnden. I förekommande fall kan ekonomiskt bistånd ges till boendekostnaden i avvaktan på hyresnämndens beslut.

Hushållsel

Ekonomiskt bistånd för hushållsel kan utgå till skälig kostnad med hänsyn till förbrukningen. Kostnader för abonnemang och förbrukning delas på antalet personer, inklusive barn, i hushållet.

Arbetsresor och resor till planerad aktivitet

Ekonomiskt bistånd till exempelvis SJ-kort/färdtjänst då behov finns av att kunna ta sig till arbete, delta i regelbundna aktiviteter och/eller för att delta i arbetsriktad rehabilitering, eller om behovet av resor är begränsat kan enstaka resor beviljas i stället för ett månadskort.

Hemförsäkring

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till grundförsäkring som omfattar rättsskydd, ansvar, överfall och egendomsskydd. Information kring skäliga kostnader för hemförsäkring hämtas från Konsumentverket.

Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa

Ekonomiskt bistånd till avgift för fackförening och/eller arbetslöshetskassa kan beviljas med det

belopp som gäller för den organisation den enskilde tillhör. Den enskilde uppmanas dock att undersöka möjligheten till reducerad avgift.

3.4 När den enskilde har inkomster/egna tillgångar

Vid bedömning om en person har rätt till ekonomiskt bistånd utreds om personen kan tillgodose behovet med inkomster eller egna tillgångar som hen har. Följande är inkomster/tillgångar som tas i beaktande vid bedömning av behov.

Inkomster

Exempelvis lön, bostadsbidrag, barnbidrag, studiebidrag och underhållsstöd. Det ingår i bedömningen att säkerställa att den enskilde har sökt alla bidrag hen har rätt till. Reducerat eller indraget studiebidrag till följd av ogiltig skolfrånvaro ska i regel inte kompenseras av höjt försörjningsstöd.

Skadestånd

Skadeståndsrätten skiljer mellan olika former av skadestånd; ekonomiskt och ideellt. Det ekonomiska kompenserar ekonomiska förluster, medan det ideella skadeståndet avser att ersätta exempelvis fysiskt och psykiskt lidande av övergående (ersättning för sveda och värk) och bestående (ersättning för lyte och men) art vid personskador och kränkning av den personliga integriteten vid brott.

Det ekonomiska skadeståndet är att betrakta som inkomst om det är ersättning för inkomstförlust, dock inte om det är compensation för andra ekonomiska förluster. Ideellt skadestånd ska normalt räknas som en tillgång. Endast tillgångar som den enskilde fått för att täcka förutsägbara kostnader av skadan kan undantas, exempelvis rehabiliteringskostnad till följd av en skada. En individuell bedömning måste dock göras i varje enskilt fall.

Barn- och ungdomars inkomster och tillgångar

Barn är aldrig underhållsskyldiga för sina föräldrar. Förekomsten av tillgångar hos barn kan dock innebära att det påverkar barnets del av försörjningsstödet eller en ansökan som avser barnet. Detta gäller även om tillgångarna är satta under så kallad förmyndarspär.

Hemmavarande barn och skolungdomar under 21 års ålder kan ha inkomster i form av lön eller arvode upp till 15 procent av ett brisbasbelopp utan att dessa beaktas vid prövning av ekonomiskt bistånd. Inkomster i form av lön och arvode behöver styrkas.

Ålderspensionärer

Personer som fyllt 65 år och som har låg eller ingen pension, kan ha rätt till äldreförsörjningsstöd och bostadstillägg från Pensionsmyndigheten. I de fall försörjningsstöd beviljas i avvaktan på beslut hos Pensionsmyndigheten ska kommunen återsökta retroaktiv ersättning från Pensionsmyndigheten. Ålderspensionärer får ha sparade medel avsedda till

begravningskostnaderna med ett halvt prisbasbelopp utan att det räknas som inkomst i försörjningsstödet.

4 Bistånd till livsföring i övrigt

Bistånd kan beviljas för personers livsföring i övrigt, i detta avsnitt återfinns vanligt förekommande utgifter. Vissa av ändamålen ingår vanligtvis i en skälig levnadsnivå om kostnaden är skälig och sökanden i övrigt uppfyller förutsättningarna för försörjningsstöd. Det gäller löpande kostnader för läkarvård, medicin, barnomsorg och färdtjänst.

4.1 Avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter

Exempelvis;

- Barnomsorg
- Omsorg för personer med funktionsnedsättning
- Äldreomsorg
- Rättshjälpsavgift inklusive självrisk
- Identitetshandling för den som saknar sådan handling
- Bostadsförmedling för den som saknar eller behöver byta bostad
- Vissa ansökningskostnader och/eller stämpelavgifter

4.2 Begravningskostnader

Ekonomiskt bistånd blir aktuellt om tillgångar saknas i dödsboet och försörjningsskyldiga saknar ekonomisk förmåga i form av inkomster eller tillgångar. Bistånd kan även beviljas för resa till begravning inom Sverige om den avlidne är nära anhörig. Kostnaden ska vara skälig.

4.3 Flyttkostnader

Bistånd till flyttkostnader kan beviljas till sökande som har försörjningsstöd eller inkomster i nivå med riksnormen, om behov av att flytta är motiverat av:

- hälsoskäl
- sociala omständigheter
- att sökandes möjligheter att bli självförsörjande genom flytten ökar
- att flytten medför att sökandes boendekostnader minskar och/eller att den enskilde genom flytt får ett mer varaktigt boende.

Vid flytt till annan ort av arbetsskäl ska det även skautredas om behovet kan tillgodoses genom bidrag från Arbetsförmedlingen.

Den sökande ska uppvisa kostnadsförslag som grund till bistånd.

Biståndet ska i första hand gälla hyra av flyttbil, inklusive kostnader för bensin och försäkring, mot uppvisande av kvitto. Endast om särskilda skäl föreligger godtas anlitan av flyttfirma.

4.4 Glasögon eller kontaktlinser

Skälig kostnad för glasögon eller kontaktlinser kan beviljas, under förutsättning att de inte täcks av andra bidrag som exempelvis för barn och unga. Behovet ska vara styrkt av legitimerad optiker eller läkare. Den sökande ska uppvisa intyg och kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon eller linser samt vad som ingår i begärt pris. Kontaktlinser beviljas endast om synnerliga skäl föreligger. Skälig kostnad för glasögon är de paketpris som de flesta optiker erbjuder.

4.5 Hemutrustning

Bistånd för grundutrustning kan beviljas om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Ungdomar som skapar sitt första hem förväntas kunna tillgodose behovet genom familj, vänner och släktingar. Behov av kompletterande hemutrustning kan uppkomma på grund av exempelvis ändrad familjesituation (ytterligare barn, skilsmässa), flytt, på grund av att något går sönder – i synnerhet vid långvarigt försörjningsstöd.

4.6 Internet

Bistånd till kostnader för internetuppkoppling kan beviljas hushåll med behov av internet. I bedömningen bör särskild hänsyn tas till behoven hos barn och ungdomar som går i skolan.

4.7 Resor

Rekreationsresor

Beviljas enbart om synnerliga skäl föreligger. För barn och ungdomar kan bidrag exempelvis beviljas för att åka på lägervistelse eller kollo.

Riksfärdtjänst

Kostnader för resor med riksfärdtjänst kan beviljas efter individuell bedömning

Umgängesresor

Kan beviljas för att barn ska kunna umgås med sin förälder som bor på annan ort. Vid bedömning ska beaktas vad som regleras genom en dom eller beslut av domstol eller genom avtal om umgänge.

4.8 Tandvård

Bistånd till skäliga kostnader för nödvändig tandvård kan beviljas. Till nödvändig tandvård räknas bland annat förebyggande åtgärder mot karies och tandlossning. Är behovet akut ska inga krav ställas på att den enskilde ansöker om ekonomiskt bistånd före behandlingen. Med akut tandvård avses behov av behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador. Protes kan vara en akut behandling, men i dessa fall behövs kontakt med tandläkare då det finns olika typer av proteser. Tandläkare behöver, muntligen eller via kvittot, styrka att behandlingen är akut.

4.9 Telefonabonnemang

Bistånd till öppning av nytt telefonabonnemang kan beviljas hushåll med särskilt behov av stationär telefon. Mobiltelefon med telefonkort kan jämföras med, och är ibland ett alternativ, till fast installation.

5 Ekonomiskt stöd enligt LMA⁷

I Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd (2021), avsnitt 6, återfinns bestämmelser och metodstöd för handläggning av ekonomiskt stöd enligt LMA. Där finns även vidare beskrivet vilka specifika målgrupper som undantas från LMA och därvid kan ha rätt till ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL.

Personer som omfattas av LMA är följande:

- Personer som ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap 1 § respektive 4 kap. 2 § utlänningslagen eller motsvarande äldre bestämmelser
- Personer som ansökt om eller beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4, eller 6 § utlänningslagen (dvs. de som omfattas av det så kallade massflyktsdirektivet) och som inte är folkbokförda i Sverige
- Personer som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas i landet medan ansökan prövas

Den som omfattas av LMA har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL för förmåner av motsvarande karaktär⁸, vilket innebär att dessa personer inte har rätt till ekonomiskt bistånd i de fall motsvarande kostnader ersätts enligt LMA. Dessa personer har inte rätt till försörjningsstöd eller till bistånd i nödsituationer. Detta gäller även när en person omfattas av LMA, men inte har rätt till ersättning enligt LMA – exempelvis personer som håller sig gömda i syfte att undandra sig verkställighet av ett avvisningsbeslut.

Migrationsverket lämnar ersättning enligt LMA för bistånd för daglig livsföring och särskilt bidrag (vid annat angeläget behov). I vissa fall är det kommunen som ska betala ut dagersättningen enligt LMA, i vilka fall kommunen har detta ansvar framgår av 3 a § andra och tredje stycket LMA. Rätten till sådant stöd enligt 3 a § 2 st LMA upphör när uppehållstillstånd ges⁹.

Dagersättningen ska täcka kostnader för livsmedel, kläder och skor, fritidsaktiviteter, hygienartiklar och andra förbrukningsvaror. Den ska i regel även täcka utgifter för hälso-och sjukvård, tandvård samt läkemedel.

---

⁷ Lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (1994:137)

⁸ 1 § 2 st LMA

⁹ 11 § LMA

6 Bistånd i en akut nödsituation

I de fall en individ befinner sig i en akut nödsituation kan denne vara berättigad bistånd utifrån kommunens yttersta ansvar. Detta gäller även i de fall kommunen inte har huvudansvaret för den enskilde; exempelvis personer som inte är bosatta i kommunen, saknar uppehållstillstånd eller uppehållsrätt, eller är på besök i landet.

Det akuta biståndet ska avhjälpa akuta och oförutsägbara nödsituationer. Även om personen genom sitt eget agerande orsakat sitt nödläge kan personen ha rätt till bistånd. Om personen vid upprepade tillfällen förorsakat sitt nödläge, visar rättspraxis att personen inte nödvändigtvis är berättigad bistånd.

Vad det akuta biståndet ska innehålla är inte reglerat, en individuell bedömning av vilka behov som är akuta i varje enskilt fall ska göras. Det kan exempelvis handla om akut bistånd till mat, läkemedel, tillfällig logi eller hemresor inom eller utanför Sverige.